

Öğretmen Adaylarının Akademik Okuryazarlık Algılarıyla Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişki

The Relationship Between Pre-Service Teachers' Academic Literacy Perceptions And Their Lifelong Learning Dispositions

Yeliz Özkan Hidroğlu¹, Abdurrahman Tanrıöğen²

¹Yeliz Özkan Hidroğlu, Dr., MEB, yelizozkan09@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-5176-1235>)

²Abdurrahman Tanrıöğen, Pamukkale Üniversitesi, atogen@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-5491-3273>)

Geliş Tarihi: 04.12.2023

Kabul Tarihi: 20.02.2024

ÖZ

Araştırmanın amacı öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarına ve yaşam boyu öğrenmelerine ilişkin algılarını belirlemek ve akademik okuryazarlık algılarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Nicel araştırmalardan ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Ege Bölgesi'ndeki bir kamu üniversitesindeki eğitim fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören gönüllü 359 öğretmen adaydır. Veriler google form aracılığıyla dijital ortamda toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Akademik Okuryazarlık Ölçeği" ve "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algıları ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının bilgi kullanımı boyutuna ilişkin algılarının diğerlerinden daha düşük olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algılarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algılarının artması yaşam boyu öğrenme eğilimlerini oldukça arttırdığı söylenebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıkları, yaşam boyu öğrenme eğilimlerindeki toplam varyansın % 40'ını açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akademik okuryazarlık, yaşam boyu öğrenme eğilimleri, öğretmen adayları, ilişkisel tarama modeli.

ABSTRACT

The aim of the study is to determine pre-service teachers' perceptions of their academic literacy and lifelong learning and to explore the relationship between their perceptions of academic literacy and their lifelong learning tendencies. In this quantitative research in the relational survey model, convenience sampling method was used. The sample of the study consisted of 359 volunteer pre-service teachers studying in different departments at the faculty of education of a public university in the Aegean Region in the 2022-2023 academic year. Data were collected digitally through a google form. "Personal Information Form", "Academic Literacy Scale" and "Lifelong Learning Dispositions Scale" were used as data collection tools. As a result of the study, it was determined that pre-service teachers' academic literacy perceptions and lifelong learning dispositions were high. It was observed that pre-service teachers' perceptions of the "use of knowledge" dimension were lower than the others. A highly positive and significant relationship was found between pre-service teachers' academic literacy

perceptions and their lifelong learning dispositions. It can be said that the increase in pre-service teachers' perceptions of academic literacy significantly increases their lifelong learning dispositions. In addition, pre-service teachers' academic literacy explains 40% of the total variance in their lifelong learning dispositions.

Keywords: Academic literacy, lifelong learning dispositions, pre-service teachers, relational survey model.

GİRİŞ

Dördüncü sanayi devrimiyle birlikte robotik, otonom araçlar, yapay zeka, metaverse, makineler, biyoteknoloji ve genomik ile uyumlu olarak gelişen teknoloji öğretmenin değişime hazır olmasını gerekli kılmıştır. Bilgi toplumlarında bilgi ve birikimlerin hızla artması; bilgi yığınlarının, kirliliğinin ve karmaşasının oluşmasına neden olmuştur. Doğru ve güvenilir bilgi kaynaklarına ulaşmak için bilimsel bakış açısı kazanma, doğru ve güvenilir bilgiyi seçebilme ve akademik okuryazarlık kavramları ön plana çıkmaktadır.

Bilgi üretebilmek için bilimsel araştırma yapabilen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Ercoskun, 2019). Bilgi üretimi, iletişim ve toplumsal dönüşüm için akademik okuryazarlığı yüksek bireyler güçlü bir öge olarak değerlendirilmektedir (Li, 2022; Alfer & Dison, 2000). Bu araştırmada ele alınan değişkenlerden biri olan akademik okuryazarlık; bilimsel ve akademik konular üzerine düşünebilme (akademik eğilim), araştırma yaparken bilimsel araştırma basamaklarını doğru, etik, bilimsel, uygun, veriye ve kanıta dayalı bir şekilde uygulayabilme (araştırma süreci) ve elde edilen bilgi ve bulguları problem çözmede etkin olarak kullanabilmedir (Demir & Deniz, 2020). Başka bir ifadeyle bireyin bilginin anlamını bilmesi, bunu hayatında mantık sınırları çerçevesinde kullanabilmesi, karşılaştığı problemlere bilimsel çözümler üretebilmesi ve etkili olarak bu çözümleri uygulayabilmesidir (Demir & Deniz, 2020). Braine (2002) kişilerin araştırma alanı bilgilerinin ve araştırma becerilerinin akademik okuryazarlığın temelini oluşturduğunu ifade etmektedir. Fakat akademik okuryazarlık kavramı, kişinin sadece okuryazar olma durumunu içermez. Bunların yanında dinleyebilmeyi, konuşabilmeyi, yazabilmeyi, araştırma konularını inceleyebilmeyi, literatür taraması yapabilmeyi, sınıflayabilmeyi, hipotezler kurabilmeyi, analiz-sentez yapabilmeyi, yorumlayabilmeyi, bu konuları ve sonuçları akademik bir dille tartışabilmeyi, öneriler üretebilmeyi ve sunabilmeyi gerektirmektedir (Branscomb, 1981; Işık & Kana, 2023, Neeley, 2005). Bilimsel, düşünsel ve eleştirel boyutların bir arada kullanılmasını içermektedir. Bu nedenle üst düzey düşünme becerilerinin kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Akademik okuryazarlık toplumun kültürel birikimini ve ekonomik gelişimini etkilemektedir (Laugsch, 2000). Bireyin sadece bireysel olarak akademik yaşamında etkili olan bir beceri değil, aynı zamanda evrensel birikim ve gelişim adına tüm insanlığı ilgilendiren bir kavramdır (Demir & Deniz, 2020). Bu anlamda insanlığın gelişimine de yön vermektedir.

Eğitim sistemleri içerisinde hem nicelik hem de nitelik açısından önemli yer tutan öğretmenler önemli değişim ajanlarıdır (Özkan Hıdıroğlu & Tanrıoğen, 2023). Öğretmen adaylarının öğretmen olmak amacıyla aldıkları hizmet öncesi eğitimler, akademik bilgilerini mesleklerine aktarmalarına ve öğretmenlik kimliklerini oluşturmalarına katkıda bulunmaktadır (Krzywacki, 2009). Fakat eğitim öğretimdeki sürekli değişimlerle birlikte bilgi ve belirsizlikler artmaktadır. Toplumun öğretmenlerden beklentileri gün geçtikçe farklılaşarak çoğalmakta, öğretmenlerin ise bu süreci kontrol etmeleri daha da karmaşık hale gelmektedir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının bilgilerini doğru ve seçici bir şekilde sürekli olarak arttırabilmeleri, çağın gelişmelerine ayak uydurabilmeleri adına önemlidir. Bu anlamda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinde akademik çalışmalarından yararlanmaları, başka bir ifadeyle akademik okuryazarlıklarının yüksek olması; mesleki bilgi ve becerilerini arttırmalarında, yaşadıkları problemlere çözüm üretebilmelerinde, düşüncelerini doğru ve bilimsel olarak

aktarabilmelerinde ve eğitim-öğretim sürecine eleştirel olarak yaklaşabilmelerinde önemli olacaktır (Tunagür, 2021).

Öğrenmenin yaşamın belirli bir aşamasıyla sınırlı olmaması, her yaşta ve çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilmesi en önemli unsurdur. Literatürdeki yaşam boyu öğrenme tanımları incelendiğinde vurgulanan ortak ifade formal, informal ve nonformal ortamları içermesi başka bir ifadeyle yer ve zamandan bağımsız olması ve süreklilik içermesidir (Aspin & Chapman, 2000; Candy, 2002; Avrupa Birliği Komisyonu, 2006; Jarvis, 2007). Sürekli gelişim ve değişim aynı zamanda toplam kalite anlayışının da bir ilkesidir. Toplam kalite anlayışında küçük küçük yapılan nicel ve nitel farklılaştırmalar ve iyileştirmeler, kısa, orta ve uzun vadede nicel, nitel ve köklü değişimlere yol açacağına inanılmaktadır (Şimşek, 2013). Bireyin kendi yaşamında yapacağı ufak çaplı değişim ve dönüşümler kelebek etkisiyle tüm toplum için bir dönüşüm olabilir, bu nedenle yaşam boyu öğrenmenin önemi ve etkisi göz ardı edilmemelidir.

Yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olan okullarda en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Toplumun her kesimiyle iç içe bulunan öğretmenlik mesleği hem öğretmenlik eğitimi alırken hem de öğretmenlik mesleğini yaparken öğretmenin sürekli kendini geliştirmesi gereken bir yapıdadır. Öğretmenin niteliği eğitimin kalitesini etkileyen kritik öğedir (Cheng, 1996; Guskey, 1994). Küçük ölçekte öğrenci çıktıları büyük ölçekte ise eğitim verimliliği çıktıları üzerinde oldukça etkili olmaktadır (Yalçın İncik, 2020). Öğretmenler 21. yüzyılda yetişen öğrencilerine hitap etmektedirler ve bu nedenle 21. yüzyıl yeterliklerine sahip olacak şekilde kendilerini yenilemelidirler. Yaşam boyu öğrenme eğilimindeki öğretmen adayları sahip oldukları bilgi birikimleri ile yeni öğrendikleri bilgileri harmanlamalıdır. Yaşam boyu öğrenmenin yararları sosyal, ekonomik ve kültürel değişimlere duyarlı ve bu değişimlere uyum sağlayabilen bireylerin yetiştirilmesi, bireylere kişisel ve mesleki gelişim ve tatmin sağlanması, problem çözme becerilerini geliştirmesi ve öğrenme için sürekli bir istek oluşturmaları olarak sıralanabilir (Can & Bozgün, 2020). Bu nedenle öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeyi öğrenmesi ve keşfetmesi bireysel, sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda öğretmenlik kariyerlerini olumlu etkileyecektir (Bohari vd., 2020).

Literatür incelendiğinde Ayyıldız Çolak (2022), öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık düzeyleri ile eleştirel düşünme eğilimlerini incelemiştir. Demir ve Deniz (2020) öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği araştırmasında, geçerli ve güvenilir bir akademik okuryazarlık ölçeği ortaya koymuştur. Dokumacı Sütçü (2021) öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarını açıklayan değişkenlerin belirlemeyi amaçlamıştır. Elçi (2022), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ile akademik okuryazarlıkları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Elkıran (2021), Türkçe öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği araştırmasında akademik okuryazarlık düzeyleri ile teknoloji yeterliği öz-değerlendirmeleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. İbili ve Özbaş (2023) çalışmasında, öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık düzeyleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Tunagür (2021) Türkçe öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık düzeylerini ortaya koymuştur. Türkben ve Satılmış (2022) öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık, dijital okuryazarlık ve eleştirel okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Yabancı literatürde ise daha çok akademik okuryazarlık kavramını tanıtan araştırmalar bulunmaktadır (Defazio vd., 2010; Lea & Street, 2006; Li, 2022; Moschkovich, 2015; Neeley, 2005). Yerli ve yabancı literatürde öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algılarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir araştırmayla karşılaşılmalıdır. Bu anlamda özgün olduğu söylenebilir. Ayrıca yapılan çalışmanın hem var olan durumu ortaya koyması, hem 21. Yüzyılda önemli olan bu iki değişkenin ilişkisini incelemesi hem de bu konuda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara yol göstermesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kişilerin akademik okuryazarlık düzeylerinin ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin daha iyi seviyelere çıkarılabilmesi için öncelikle var olan durumlarının iyi bir şekilde tespit edilmesi,

bu değişkenlerin ilişkilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla yola çıkılan bu araştırmada ulaşılmak istenen öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarına ve yaşam boyu öğrenmelerine ilişkin algılarını belirlemek ve akademik okuryazarlık algılarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu doğrultuda alt problemler;

- Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarına ve yaşam boyu öğrenmelerine ilişkin algıları ne düzeydedir?
- Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
- Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarına ilişkin algıları yaşam boyu öğrenme eğilimlerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?” şeklindedir.

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algıları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırma, nicel araştırmalardan ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama modelinde amaç, iki veya daha fazla değişken arasında olan veya olduğu düşünölen ilişkinin derecesini ve bunun yanında değişkenlerin birbirlerini etkileme durumlarını ortaya koymaktır (Karasar, 2006).

2.2. Araştırmanın Örneklemi

2022-2023 eğitim-öğretim yılında Ege Bölgesi'ndeki bir kamu üniversitesindeki eğitim faköltesinde farklı bölümlerde öğrenim gören gönüllü 359 öğretmen adayı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme yönteminde araştırmaya katılacak öğretmen adaylarının çalışmaya uygunluğu ve araştırmaya istekliliği göz önünde bulundurulur ve araştırmacının ulaşmayı hedeflediği örneklem sayısına ulaşınca kadar katılımcı seçildiği örnekleme yöntemidir (Sedgwick, 2013). Daha sonra Mahalonobis uzaklık katsayıları incelenmiştir ve 2 uç değer veri grubundan çıkarılmış ve araştırma 357 öğretmen adayı üzerinden ilerletilmiştir (bkz. Tablo 1). Bu araştırmaya 275 kadın, 82 erkek; 120 1. sınıf, 56 2. sınıf, 55 3. sınıf, 126 4. sınıf öğrencisi bu araştırmaya katılmıştır. En fazla sayısal (140) programlardan, en az sınıf (31) branşından öğretmen adayı bu araştırmaya katılmıştır. 265 lisans, 92 formasyon öğrencisi; yaş bazında incelendiğinde 20 yaş ve öncesi 138, 21-24 yaş 163, 25 ve sonrası 56 öğretmen adayı bu araştırmaya katılmıştır. Lisansüstü eğitim alma isteklerine göre incelendiğinde 215 öğretmen adayı lisansüstü eğitim almak istediğini, 142 öğretmen adayı lisansüstü eğitim almak istemediğini belirtmiştir.

Tablo 1*Öğretmen Adaylarına İlişkin Bilgiler*

Değişkenler	Türleri	n	Değişkenler	Türleri	n
Cinsiyet	Kadın	275	Öğretim türü	Lisans	265
	Erkek	82		Formasyon	92
Sınıf	1. Sınıf	120	Yaş	19 ve öncesi	79
	2. Sınıf	56		20	59
	3. Sınıf	55		21	49
	4. Sınıf	126		22	41
Bölüm	Sözel	58	Lisansüstü eğitim alma isteği	23	40
	Sayısal	140		24	33
	Okul öncesi	51		25 ve sonrası	56
	Sınıf	31		Evet	215
	Yabancı dil	33		Hayır	142
S/Ö/R	44		Toplam	357	

*S/Ö/R Sanat/Özel Eğitim/Rehberlik, *Sayısal:Fen Bil./Matematik/BÖTE, *Sözel:Türkçe/Sosyal Bil.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak “*Kişisel Bilgi Formu*”, “*Akademik Okuryazarlık Ölçeği*” ve “*Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği*” kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu’nda öğretmen adaylarına cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, bölümleri, öğretim türleri, yaşları, lisansüstü eğitim alma istekleri sorulmuştur.

Akademik Okuryazarlık Ölçeği

“*Akademik Okuryazarlık Ölçeği*” Demir ve Deniz (2020) tarafından geliştirilmiş, 23 madde ve 3 boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar araştırma süreci, bilgi kullanımı ve akademik eğilimdir. Akademik Okuryazarlık Ölçeği’ne ilişkin güvenilirlik değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2*Ölçeğe İlişkin Cronbach Alpha Güvenirlik Değerleri*

	Demir ve Deniz (2020)	Bu araştırma
Araştırma süreci	0.78	0.86
Bilgi kullanımı	0.76	0.71
Akademik eğilim	0.84	0.82
Akademik okuryazarlık	0.87	0.88

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği Wielkiewicz ve Meuwissen (2014) tarafından geliştirilmiş ve Engin, Kör ve Erbay (2016) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Bu ölçek, 15 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Uyarlanan ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,93 iken; bu araştırmadaki Cronbach alfa 0,85’tir.

2.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması sürecinde ölçekleri geliştiren ve uyarlayan araştırmacılardan ölçek kullanım izinleri alınmıştır. Ege bölgesindeki bir kamu üniversitesinden araştırma etik kurul izini alınmıştır. Lisans ve formasyon gruplarında sadece gönüllü olan öğrencilerden veri toplama sürecinde çevrimiçi eğitime devam ettikleri gerekçesiyle (6 Şubat 2023 Depremi sonrası) dijital ortamda google form aracılığıyla veriler toplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarına ve yaşam boyu öğrenmelerine ilişkin algıları ne düzeydedir?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla betimsel istatistikten yararlanılmıştır. Hem boyutlar, hem de maddeler bazında var olan düzeyler ortaya koyulmuştur. Düzeylere ilişkin yorumlar yapılırken aritmetik ortalamalar dikkate alınmış ve 1,00-1,80 aralığı çok düşük; 1,81-2,60 aralığı düşük; 2,61-3,40 aralığı orta; 3,41-4,20 aralığı yüksek; 4,21-5,00 aralığı çok yüksek olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” sorusuna yanıt bulmak için korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayıları -1 ile +1 arasındaysa verilerin normal dağılım gösterdiği ifade edilmektedir (Darren & Mallery, 2016). Bu araştırmada boyutlar ve ölçeğin tamamı normal dağılım gösterdiği için pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarına ilişkin algıları yaşam boyu öğrenme eğilimlerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla regresyon analizinden yararlanılmıştır. Üçüncü alt problem için hem doğrusal regresyon analizi hem de çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarına ve yaşam boyu öğrenmelerine ilişkin algıları, akademik okuryazarlıklarına yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin algıları arasındaki ilişkilere ve bu değişkenlerin birbirlerini yordamalarına ilişkin bulgular ortaya koyulmuştur.

3.1. Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular: Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarına ve yaşam boyu öğrenmelerine ilişkin algıları ne düzeydedir?” şeklinde belirlenmişti. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Akademik Okuryazarlığa ve Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma Değerleri ve Düzeyler

	n	$\bar{x}$	Ss	Düzyey
Araştırma süreci		3.89	.51	Yüksek
Bilgi kullanımı		3.51	.69	Yüksek
Akademik eğilim	357	4.29	.40	Çok Yüksek
Akademik okuryazarlık		4.01	.39	Yüksek
Yaşam boyu öğrenme		3.85	.55	Yüksek

Araştırmada öğretmen adaylarının araştırma süreci ($\bar{x} = 3,89$), bilgi kullanımı ($\bar{x} = 3,51$), akademik okuryazarlık ($\bar{x} = 4,01$) ve yaşam boyu öğrenmeye ($\bar{x} = 3,85$) ilişkin yüksek, akademik eğilime ($\bar{x} = 4,29$) ilişkin çok yüksek bir algıya sahip oldukları belirlenmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının araştırma sürecindeki basamakları uygun ve doğru bir şekilde ilerletebildikleri, bilgilerini var olan problemleri çözmede etkili olarak kullanabildikleri, akademik konular ve bilgi hakkında düşündükleri ve yaşam boyu öğrenme eğiliminde oldukları söylenebilir. Öğretmen adaylarının en yüksek ortalamaya sahip boyutu akademik eğilim iken diğerlerinden daha düşük ortalamaya sahip boyutu bilgi kullanımındır. Ayrıca akademik okuryazarlık ölçeğinde en yüksek ve en düşük ortalamaya sahip ölçek maddelerine ilişkin

bilgiler Tablo 4’te, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinde en yüksek ve en düşük ortalamaya sahip ölçek maddelerine ilişkin bilgiler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 4

Akademik Okuryazarlık Ölçek Maddelerine ilişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapmalar ve Katılım Düzeyleri

Ölçek maddeleri	n	$\bar{x}$	Ss	Düzy
23) Bilimsel çalışmalarını takdir ederim.		4.54	.62	Çok yüksek
16) Bilginin güvenilirliğine dikkat ederim.	357	4.50	.55	Çok yüksek
14) Bilimin insan emeği ile oluştuğunu düşünürüm.		4.38	.65	Çok yüksek
Ölçek maddeleri	n	$\bar{x}$	Ss	Düzy
17) Bilimsel bilgiyi anlamada zorlanırım.*		3.44	1.01	Yüksek
20) Bilgiye ulaşma sürecinde bıkkınlık hissederim.*	357	3.22	1.01	Orta
18) Araştırma sürecinde karar almakta zorlanırım.*		3.17	1.05	Orta

Tablo 5

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçek Maddelerine ilişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapmalar ve Katılım Düzeyleri

Ölçek maddeleri	n	$\bar{x}$	Ss	Düzy
14) Yeni şeyler öğrenmeyi severim.		4.53	.65	Çok
12) Birçok şeyi merak eden birisiyim.	357	4.22	.79	Çok
Ölçek maddeleri	n	$\bar{x}$	Ss	Düzy
8) İlgili çekici kitap ve dergiler bulmak için kütüphane ve dükkanda	357	3.36	1.15	Orta
6) Yazmak düzenli faaliyetlerim arasında gelir.		3.07	1.08	Orta

Araştırmada ölçek maddelerine ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde akademik okuryazarlık ölçeği için en yüksek ortalamaya sahip madde “*Bilimsel çalışmalarını takdir ederim.*” ($\bar{x}=4,54$) ve “*Bilginin güvenilirliğine dikkat ederim.*” ($\bar{x}=4,50$) maddesi iken; en düşük ortalamaya sahip madde “*Araştırma sürecinde karar almakta zorlanırım.*” ($\bar{x}=3,17$) ve “*Bilgiye ulaşma sürecinde bıkkınlık hissederim.*” ($\bar{x}=3,22$) maddesi olmuştur. Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği için en yüksek ortalamaya sahip madde “*Yeni şeyler öğrenmeyi severim.*” ($\bar{x}=4,53$) maddesi iken; en düşük ortalamaya sahip madde “*Yazmak düzenli faaliyetlerim arasında gelir.*” ($\bar{x}=3,07$) maddesi olmuştur.

3.2. Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgular: Araştırmanın ikinci alt problemi “*Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algılarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?*” olarak belirlenmişti. Bu doğrultuda öncelikle akademik okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları göz önünde bulundurularak verilerin normallik durumları yorumlanmıştır, bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Normallik Analizi Sonuçları

Boyutlar	n	$\bar{x}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Dağılım
Araştırma süreci		3.89	.51	.17	.15	Normal
Bilgi kullanımı		3.51	.69	-.23	-.33	Normal
Akademik eğilim	357	4.29	.40	-.01	-.37	Normal
Akademik okuryazarlık		4.02	.39	.25	-.03	Normal
YBÖ		3.85	.55	.01	-.18	Normal

Verilerin normal olarak dağılım göstermesi için çarpıklık ve basıklık katsayılarının -2 ile +2 arasında yer alması gerekmektedir (Darren & Mallery, 2016). Tablo 6 incelendiğinde akademik okuryazarlık ve boyutlarına ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Veriler normal dağılım gösterdiği için korelasyon analizinde Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Verilere ilişkin bulgular yorumlanırken Cohen'e (1988) ve Huck'a (2008) göre r değerleri aralıkları göz önüne alınmıştır. r değeri ,50-1,00 arasındaysa yüksek düzeyde, ,30-,49 arasındaysa orta düzeyde, ,00-,29 ise düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Tablo 7'de akademik okuryazarlığa ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkilerine ilişkin bulgular ortaya koyulmuştur.

Tablo 7

Korelasyon Analizi Sonuçları

	Arş. süreci	Bilgi kul.	Akademik eğ.	Akademik ok.	YBÖ
Arş. süreci	1	.34**	.61**	.86**	.54**
Bilgi kul.		1	.34**	.62**	.26**
Akademik eğ.			1	.87**	.63**
Akademik ok.				1	.63**
YBÖ					1

Tablo 7 incelendiğinde araştırma süreci ($r=.538$; $p<.05$), akademik eğilim ($r=.631$; $p<.05$) ve akademik okuryazarlık ($r=.631$; $p<.05$) ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunurken; bilgi kullanımı ($r=.261$; $p<.05$) ile yaşam boyu öğrenme arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıkları arttıkça, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin de arttığı; akademik okuryazarlıkları azaldıkça yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin de azaldığı söylenebilir.

3.3. Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular: Araştırmanın üçüncü alt problemi olan öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algılarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini manidar düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 8'de ortaya koyulmuştur.

Tablo 8

Öğretmen Adaylarının Akademik Okuryazarlıklarının Yaşam Boyu Öğrenmelerini Yordaması

Değişken	B	Standart hata	β	t	p
Sabit	.28	.23		1.20	.23
Akademik okuryazarlık	.89	.06	.63	15.33	.00

Yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonucunda öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ortaya koyulmuştur ($R=.63$; $R^2=.40$; $p<.05$). Buna göre öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıkları yaşam boyu öğrenmelerindeki toplam varyansın yaklaşık % 40'ını açıkladığı söylenebilir. Ayrıca standardize edilmiş β katsayısı t değerleri incelendiğinde akademik okuryazarlığın yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin manidar bir yordayıcısı olduğu belirtilebilir. Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık toplam puanlarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini yordama şeklini ortaya koymak için gerçekleştirilen basit doğrusal regresyon analizi denklemi; "*Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme toplam puanları = (.888 x öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık toplam puanları) + ,280*" şeklindedir.

Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarının alt boyutlarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini yordamasını incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmak istenmiştir. Araştırmadaki boyutların normal dağılım göstermesi, Durbin Watson değerinin 1 ile 3 arasında olması şeklindeki şartları sağladığı için çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Boyutlar	B	Standart hata	β	t	p
Sabit	-.06	.24		-.24	.81
Araştırma süreci	.26	.06	.24	4.70	.00
Bilgi kullanımı	.01	.04	.02	.41	.69
Akademik Eğilim	.65	.07	.48	9.37	.00

Yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda araştırma süreci ($\beta =,24$; $t(353)=4,697$; $p<,05$) ve akademik eğilim ($\beta =,48$; $t(353)=9,365$, $p<,05$) yaşam boyu öğrenmeyi olumlu ve anlamlı olarak açıklamaktadır. Bilgi kullanımı ($\beta =,02$; $t(353)=,406$, $p<,05$) yaşam boyu öğrenmeyi anlamlı olarak yordamamaktadır. Standardize edilmiş β katsayısı ve t değerleri incelendiğinde görece önem düzeyi olarak sırasıyla akademik eğilim ve araştırma sürecinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

21. yüzyılda toplumsal değişim ve dönüşüm için önemli olduğu düşünülen akademik okuryazarlık ve yaşam boyu öğrenme kavramları bu çalışmada ele alınmıştır. Araştırmada toplumsal gelişim ve dönüşümün önemli bir parçası olacak olan öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algıları ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerini tespit etmek, bunun yanında akademik okuryazarlık algılarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkileri ortaya koymak amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlar ilgili literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Öğretmen adayları akademik okuryazarlıklarını yüksek olarak algılamaktadır. Aynı zamanda akademik eğilimlerini çok yüksek olarak algılayan, araştırma süreci ve bilgi kullanımlarını yüksek olarak algılamaktadırlar. Öğretmen adaylarının bu boyutları yüksek olarak algılamaları; bilimsel ve akademik konular üzerine düşündüklerini, bilgilerini problem çözmede kullanabildiklerini ve bilimsel araştırma süreci basamaklarını doğru ve uygun olarak ilerletebildiklerini göstermektedir. Literatür incelendiğinde; Dokumacı Sütçü (2021), Elçi (2022), Elkıran (2021), İbili ve Özbaş (2023), Tunagür (2021) de benzer şekilde öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algılarının yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Boyutlar bazında ele alındığında benzer şekilde Dokumacı Sütçü (2021), Elçi (2022) araştırma süreci, bilgi kullanımı ve akademik eğilim algılarının yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Farklı olarak Broekkamp ve van Hout-Wolters (2007) öğretmen adaylarının bilimsel araştırmaya yönelik orta düzeyde olumlu tutumlarının olduğunu belirlemiştir. Üniversiteler akademik okuryazarlığa sahip ve bilimsel çalışma yapabilen bireyler yetiştirmektedir (Neeley, 2005). Bu anlamda akademik okuryazarlık, lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin kazanması beklenen beceriler arasındadır (Elmborg, 2006). Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarını yüksek olarak algılamalarında üniversite eğitimlerinde aldıkları derslerin etkisinin olduğu düşünülebilir. Fakat akademik okuryazarlık sadece üniversite eğitimleri sürecinde elde ettikleri bir beceri olarak kalmamalı, öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki hayatları boyunca kullanabilecekleri bir pratiğe dönüşmelidir (Keşcioğlu, 2022).

Öğretmen adayları araştırmada ele alınan bir diğer değişken olan yaşam boyu öğrenme eğilimlerini yüksek olarak algılamaktadır. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlarla karşılaşılmıştır (Ayra vd., 2016; Gür Erdoğan, 2014; Kabataş, 2019; Ünal & Akay, 2017). Benzer şekilde Donnison (2009) öğretmen adaylarının kendilerini yaşam boyu öğrenen bireyler olarak gördüklerini belirlemiştir. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme algılarının yüksek olması, ülkenin yaşam boyu öğrenen bir toplum olması adına olumlu bir gelişme olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmenlik mesleği sürekli değişimin ve gelişimin gerekliliğine işaret etmekte ve her zaman öğrenmeyi gerektirmektedir (Day, 1999). Longworth ve Davies (1996) de öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmelerinin yüksek düzeyde olmasının önemli olduğunu, öğretmenlerin kendi yaşam boyu öğrenmelerinin desteklenmesi ve yönlendirilmesini öğrenciye yansıtacağı, öğrencilerini de kendisinin gelişmeler ve yenilikler doğrultusunda geliştirip ilerleyebileceğini belirtmiştir. Nitelikli bir öğretmen, her zaman öğrenmeye açık ve yaşam boyu öğrenen bir bireydir.

Öğretmen adayları bilimsel araştırmaları takdir ettiklerini ve bilginin güvenilirliğine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Bilimsel araştırmalar olgu ve olaylarla ilgili bilimsel bilgiye erişebilmek amacıyla gerçekleştirilen planlı, sistemli, düzenli ve kontrollü şekilde ilerletilen araştırmalardır (Ekiz, 2009). Bilimsel araştırmalar toplumların, eğitim sistemlerinin ve bireylerin gelişimine önemli katkılar sunmaktadır. Bu araştırmalar sayesinde var olan durumlar ortaya koyulabilir, değişimler incelenebilir, derinlemesine bilgiler ortaya konulabilir, uygulamalar geliştirilebilir ve daha pek çok katkı sunulabilir. Öğretmen adayları üniversitede bilimsel araştırma dersleri almakta ve bölümleriyle ilgili farklı bilimsel araştırmalarla (makale, sunum, seminer, çalıştay, proje, konferans,...) karşılaşmaktadırlar. Üniversitelerde yüz yüze öğrenme, uzaktan erişim/eğitim, akademik dergilerin okunması, teknoloji tabanlı uygulamaların ve çoklu ortam araçlarının kullanılması, ... gibi yöntemlerle yaşam boyu öğrenmeye açık bireylere bilgiye erişimleri sunulmaktadır (Günüç vd., 2012). Bu nedenle öğretmen adaylarının bilimsel araştırmalara ilişkin olumlu düşüncelere sahip olmaları beklenen ve istenen bir durumdur. Öğretmen adaylarının bilimsel araştırmaların öneminin farkında olması eğitimdeki başarının anahtarlarından biridir (Butt & Shams, 2013).

Öğretmen adayları yeni şeyler öğrenmeyi sevdiklerini en yüksek düzeyde belirtirken (çok yüksek düzey), yazmanın düzenli faaliyetleri arasında olmasını en az düzeyde (orta düzey) olarak belirtmişlerdir. Yeni şeyler öğrenmek; mesleki yaşamın kalitesini, mesleki başarı ve memnuniyeti etkilemektedir (Mayr, 1998). 21. yüzyılda toplumun mimarı olacak öğretmen adaylarının robotik, otonom araçlar, yapay zeka, metaverse, makineler, biyoteknoloji ve genomik ile uyumlu olarak gelişen teknoloji, yeni eğitim-öğretim araçları,...vs. takip etmeleri, çağın gerekleri doğrultusunda kendilerini güncellemeleri gerekmektedir. Bu anlamda öğretmen adaylarının yeni şeyler öğrenmeye, sormaya, bilmeye ve bilime açık olarak yetiştikleri ve kendilerini bu şekilde algıladıkları söylenebilir. Diğer bir yandan öğretmen adayları yazma etkinliklerini daha az düzeyde gerçekleştirdiklerini belirtmektedirler. Etkili bilimsel ve akademik yazılar yazma bilişsel alana dayanmaktadır. Sadece yazım kurallarına uyarak yazmaktan daha fazlasını içermektedir. Yeni bilgilerin öğrenilmesini, anlaşılmasını, uygulanmasını ve sentezlenmesini gerektirmektedir (Defazio vd., 2010). Kan ve Gedik'e (2016) göre akademik okuryazarlığın üretim boyutunu akademik yazma oluşturmaktadır. Öğretmen adayları akademik okuryazarlıklarını yüksek olarak algılayırken okuryazarlığın yazma kısmını kendilerinde daha düşük olarak algılamaktadırlar. O halde öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık kavramında daha çok akademik metinleri okuma ve anlamaya odaklandıkları, yazma kısmını daha geri planda tuttukları söylenebilir. Ayrıca yazma davranışı bireylerin mesleki kaygı ve streslerini azaltmalarında önemlidir, bu nedenle öğretmen adaylarına düzenli yazma alışkanlıkları kazandırılabilir ve düzenli yazma etkinlikleri teşvik edilebilir. Akademik okuryazarlık ve akademik yazma uygulamaları ile yeni araştırma konu, süreç ve uygulamaları hakkında bilgilerini genişletebileceklerdir (Lea & Street, 1998). Akademik yazmaya ilişkin öz-

yeterlikler geliştirildiğinde akademik okuryazarlık da artmaktadır (Ronald vd., 2020). Bu nedenle öğretmen adaylarının akademik yazmaya yönelik etkinlikleri arttırılabilir.

Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık algılarıyla yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarının artması yaşam boyu öğrenme eğilimlerini arttırmaktadır. Boyutlar bazında incelendiğinde öğretmen adaylarının araştırma süreci ve akademik eğilimleri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında yüksek düzeyde ilişkiler bulunurken, bilgi kullanımı ile yaşam boyu öğrenme arasında düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Akademik okuryazarlığa sahip ve yaşam boyu öğrenme eğilimindeki öğretmen adayları sahip oldukları bilgi birikimleri ile yeni öğrendikleri bilgileri harmanlayabilirler. Farklı araştırmaları okuyup anlamlandırabilirler, sentezler yapıp yeni ve anlamlı çıkarımlar üretebilirler. Bilimsel araştırmaların sonuçlarını hem kendi kişisel ve mesleki gelişimlerini sağlamada, hem de toplumsal ilerlemelere katkıda bulunmada kullanabilirler. Literatür incelendiğinde akademik okuryazarlık ile yaşam boyu öğrenme arasındaki ilişkinin doğrudan incelendiği araştırmalarla karşılaşılmağı, bu anlamda da araştırmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Fakat akademik okuryazarlığın farklı değişkenlerle ilişkisinin incelendiği araştırmalar ile karşılaşılmağıdır. Örneğin Elkıran (2021) öğretmen adaylarının akademik okuryazarlığı ile teknoloji yeterliği öz-değerlendirmeleri arasında yüksek düzeyde pozitif ilişkiler belirlemiştir. Elçi (2022) öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarıyla eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında yüksek düzeyde pozitif ilişkiler belirlemiştir. İbili ve Özbaş (2023) öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarıyla iletişim becerileri arasında yüksek düzeyde pozitif ilişkiler ortaya koymuştur. Türkben ve Satılmış (2022) araştırmasında akademik okuryazarlık becerileri arttıkça eleştirel okuryazarlık ve dijital okuryazarlık becerilerinin arttığını belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıkları yaşam boyu öğrenmelerindeki toplam varyansın %40'ını açıklamaktadır. Ayrıca görelî önem düzeyi olarak sırasıyla akademik eğilim ve araştırma sürecinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin anlamlı bir yordayıcısıdır. Literatür incelendiğinde birebir aynı değişkenlere sahip araştırmalar ile karşılaşılmağıdır. Fakat Özgür (2016) bilgi okuryazarlığı özyeterliğinin, yaşam boyu öğrenmenin %35'ini açıkladığını ortaya koymuştur. Kozikoğlu ve Altunova (2018) öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerinden “*öğrenme ve yenilenme becerileri*” ve “*yaşam ve kariyer becerileri*”ne ilişkin öz-yeterlik algılarının, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin %35,6'sını açıkladığını belirlemiştir. Eksioğlu, Tarhan ve Gündüz (2017) duygusal dengesizlik ve deneyime açıklığın yaşam boyu öğrenmenin %16,4'ünü; özyeterlik beklentisinin ise yaşam boyu öğrenmenin %20'sini açıkladığını ortaya koymuştur.

Akademik okuryazarlık konusunda son yıllarda artış olmaya başlasa da halen eksiklikler bulunmaktadır. Araştırma, sorgulama, yeni şeyler öğrenme ve üretmenin gerekli olduğu 21. yüzyılda bilimsel araştırmaları anlamlandırabilme ve bilgi yığınları arasından doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma adına önemli olan akademik okuryazarlığa ilişkin detaylı çalışmalar yapılabilir. Öğretmen adayları akademik okuryazarlıklarını ve yaşam boyu öğrenmelerini yüksek olarak algılamaktadırlar. Fakat incelenen yeterliklerin ve eğilimlerin ne derece hizmet içinde gözlendiğine yönelik derinlemesine bulgular ortaya koyan nitel araştırmalar yapılabilir. Öğretmen adayları düzenli yazma faaliyetlerini daha az düzeyde gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları düzenli yazma faaliyetleri konusunda teşvik edilebilir. Düzenli yazmanın hem düşünceleri bilimsel olarak anlatmaya ve kendilerini doğru bir şekilde ifade etmeye katkı sağladığı ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının bilgi kullanımı boyutunu diğer boyutlara göre daha düşüktür. Öğretmen adaylarının bilgi kullanımını hayatlarında daha az yaptıkları düşünülebilir. Bilginin kullanımı konusundaki farkındalıkları arttırılmaya çalışılabilir. Öğretmen adaylarının ezberle bilgi anlayışından çıkmaları, bilgileri sorgulayan, araştıran, uygulayan ve kullanan bireyler haline dönüşmeleri için ders içeriklerine bu becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetler eklenebilir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının akademik

okuryazarlıklar ile yaşam boyu öğrenmeleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Farklı değişkenler ile öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeleri ya da akademik okuryazarlıkları arasındaki ilişkiler incelenebilir, ilişki ve yordama durumları ortaya koyulabilir. Bu araştırma Ege Bölgesinde bir kamu üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Farklı bölgelerde, ülkelerde bu araştırma gerçekleştirilip sonuçları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Alfers, H. ve Dison, A. (2000). Tracking students through the system: an investigation into eap students' progress at Rhodes University. *Proceedings of the SAALA Conference, 1*, 1-10.
- Aspin, D. N., & Chapman, J. D. (2000). Lifelong learning: concepts and conceptions. *International Journal of Lifelong Education, 19*(1), 2-19. <https://doi.org/10.1080/026013700293421>.
- Avrupa Birliği Komisyonu (2006). Recommendation of the European Parliament and of the Council on Key Competences for Lifelong Learning. <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex:32006H0962>, (Erişim Tarihi: 27.11.2023).
- Ayra, M., Kösterelioğlu, İ., & Çelen, Ü. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9*(1), 497-516
- Ayyıldız Çolak, A. (2022). Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık düzeyleri ile eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *The Journal of Kesit Academy, 8*(31), 1-24. <https://doi.org/10.29228/kesit.54776>.
- Bohari, N. M., Musta'amal, A. H. & Mohamad, J. N. (2020). Awareness of the needs for lifelong learning among teachers. *Jurnal Kemanusiaan, 18*(1), 1-6.
- Can, F. ve Bozgün, K. (2020). Yaşam boyu öğrenme ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi, 1*(1), 122-133.
- Braine, G. (2002). Academic literacy and the nonnative speaker graduate student. *Journal of English for Academic Purposes, 1*(1), 59-68. [https://doi.org/10.1016/S1475-1585\(02\)00006-1](https://doi.org/10.1016/S1475-1585(02)00006-1)
- Branscomb, A. W. (1981). Knowing how to know. *Science, Technology & Human Values, 6*(36), 5-9. <https://doi.org/10.1177/016224398100600302>.
- Broekkamp, H., & van Hout-Wolters, B. (2007). The gap between educational research and practice: A literature review, symposium, and questionnaire. *Educational Research and Evaluation, 13*(3), 203-220. <https://doi.org/10.1080/13803610701626127>.
- Butt, I. H. ve Shams, J. A. (2013). Master in education student attitudes towards research: A comparison between two public sector universities in Punjab". *A Research Journal of South Asian Studies, 28*(1), 97-105.
- Candy, P. C. (2002). Lifelong learning and information literacy. *In White Paper prepared for UNESCO, the US National Commission on Libraries and Information Science, and the National Forum on Information Literacy, for use at the Information Literacy Meeting of Experts, Prague, and The Czech Republic.*
- Cheng, Y. C. (1996). Relation between teachers professionalism and job attitudes educational outcomes and organizational factors. *Journal of educational research, 89*(3), 163-172.

- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum. Cohen, J. (1990). *Things I have learned so far. American Psychologist*, 45, 1304-1312.
- Darren G & Mallery P (2016). *IBM SPSS Statistics 23 step by step a simple guide and reference*, 14th edition, Routledge, New York, 382 pages.
- Day, C. (1999) *Developing teachers: the challenges of lifelong learning*. London: Falmer Press.
- Defazio, J., Jones, J., Tennant, F., & Hook, S. A. (2010). Academic literacy: The importance and impact of writing across the curriculum-A case study. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 10(2), 34-47.
- Demir, S., & Deniz, H. (2020). Akademik okuryazarlık ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1366-1379.
- Dokumacı Sütçü, N. (2021). Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlıklarını açıklayan değişkenlerin sınıflandırma ve regresyon ağacı ile belirlenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 592 - 611.
- Donnison, S. (2009). Discourses in conflict: The relationship between Gen Y pre-service teachers, digital technologies and lifelong learning. *Australasian Journal of Educational Technology*, 25(3). 336-350.
- Ekiz, D. (2009), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Genişletilmiş 2.Baskı)*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ekşioğlu, S., Tarhan, S., & Gündüz, H. Ç. (2017). Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile özyeterlilik beklentisi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(5), 1925-1940.
- Elçi, İ. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ile akademik okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Elkırın, Y. M. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının akademik okuryazarlık düzeyleri ile teknoloji yeterliği öz-değerlendirmeleri arasındaki ilişki. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(3), 325-343.
- Elmborg, J. (2006). Critical information literacy: Implications for instructional practice. *The Journal of Academic Librarianship*, 32(2), 192-199.
- Engin, M., Kör, H. ve Erbay, H. (2016). Yaşam boyu öğrenme ölçeği Türkçe uyarlama çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1561-1572.
- Ercoşkun, M. H. (2019). Öğretmen adaylarının bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 10(19), 87-105.
- Guskey, T. R. (1994, Nisan). *Professional development in education: in search of the optimal mix*. American Educational Research Association (AERA) Uluslararası Konferansında sunulan bildiri. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED369181.pdf>.
- Gür Erdoğan, D. (2014). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine etki eden faktörler. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Günüç, S., Odabaşı, F. H. ve Kuzu, A. (2012). Yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325.

- Huck, S. W., (2008). *Reading Statistics and Research* (5rd edition). New York: Addison Wesley Longman.
- Işık, P., & Kana, F. (2023). Lisans ve lisansüstü öğrencilerin akademik okuryazarlık durumları. *Türkçe Eğitiminde Güncel Araştırmalar* (1. Baskı), Holistence Yayıncılık: Çanakkale
- İbili, H. ve Özbaş, M. (2023). Çevresel faktörler ile okul yöneticilerinin değişim yönetimi yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 1005-1029.
- Jarvis, P. (2007). *Globalization, lifelong learning and the learning society: Sociological perspectives*. Routledge.
- Kabataş, S. (2019). *Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlık Algularının Yaşam Boyu Öğrenme Tutumları ve E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluğu Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Kan, M. O. ve Gedik, F. N. (2016). Türkçe Eğitimi alanında yüksek lisans tezi tamamlayanların akademik yazma ve tez oluşturma sürecine ilişkin görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1). 402-408.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayın Dağıtım.
- Keşcioğlu, F. (2022). Aile hekimliği uzmanlık öğrencilerinin akademik okuryazarlık hakkındaki tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi), Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara.
- Kozikoğlu İ., & Altunova N., (2018). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerine ilişkin öz-yeterlik algularının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini yordama gücü. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8(3), 522-531.
- Krzywacki, H. (2009). *Becoming a teacher: emerging teacher identity in mathematics teacher education*. University of Helsinki, Department of Applied Sciences of Education, Helsinki.
- Laugksch, R. C. (2000). Scientific literacy: A conceptual overview. *Science Education*, 84(1), 71-94. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1098](https://doi.org/10.1002/(SICI)1098)
- Lea, M. & Street, B. (1998) Student writing in higher education: an academic literacies approach, *Studies in Higher Education*, 23(2), 157–172.
- Li, D. (2022). A review of academic literacy research development: from 2002 to 2019. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 7(5), 1-22.
- Longworth, N., ve Davies, W. K. (1996). *Lifelong learning: New vision, new implications, new roles for people, organizations, nations and communities in the 21st century*. London: Kogan page Publishing (p.22).
- Mayr, J. (1998). *Motive für die Studien- und Berufswahl. Fragebögen zur Erkundung des Lehrens und Lernens an der Pädagogischen Akademie*. Eine Materialsammlung. Pädagogische Akademie der Diözese Linz.
- Moschkovich, J. N. (2015). Academic literacy in mathematics for English learners. *Journal of Mathematical Behavior*, 40(2015), 43-62.
- Neeley, S. D. (2005). Academic literacy. Addison Wesley Longman. report prepared by student teachers. *Eurasian Journal of Educational Research*, 35, 39-56.

- Özgür, H. (2016). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterlikleri ve bilgi okuryazarlığı öz-yeterlikleri üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 22-38.
- Özkan Hıdıroğlu, Y. & Tanrıöğen, A. (2023). *Öğretmen güçlendirme*. (1. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ronald, G. M., Wallin, P., Hybertsen, I. D. & Stenøien, J. M. (2020). Learning from contrasts: First-year students writing themselves in to academic literacy, *Journal of Further and Higher Education*, 18(1), 32-64.
- Sedgwick, P. (2013). *Convenience sampling*. *Bmj* 347: f6304.
- Şimşek, H. (2013). *Toplam Kalite Yönetimi Kurumlar, İlkeler, Uygulamalar*. (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Tunagür, M. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının akademik okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 25(87), 435-449.
- Türkben, T. ve Satılmış, S. (2022). Öğretmen adaylarının akademik okuryazarlık, dijital okuryazarlık ve eleştirel okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 345-364.
- Ünal, K. ve Akay, C. (2017). Öğretmenlik Mesleği ve Yaşam Boyu Öğrenme: Öğretmen Adayları Penceresinden. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 821-838.
- Wielkiewicz, R. M. & Meuwissen, A. S. (2014). A Lifelong learning scale for research and evaluation of teaching and curricular effectiveness. *Teaching of Psychology*, 41(3), 220-227.
- Yalçın İncik, E. (2020). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve 21. yüzyıl öğreten becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 1099-1112.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

With the fourth industrial revolution, technology has evolved in line with robotics, autonomous vehicles, artificial intelligence, metaverse, machines, biotechnology and genomics, making it necessary for teachers to be ready for change. The rapid increase in information and knowledge in information societies has led to information pollution and confusion. In order to access accurate and reliable sources of information, the concepts of gaining a scientific perspective, selecting accurate and reliable information and academic literacy come to the fore. Academic literacy is the ability to think about scientific and academic issues (academic disposition), to apply scientific research steps in a correct, ethical, scientific, appropriate, data and evidence-based manner while conducting research (research process), and to use the information and findings obtained effectively in problem solving (Demir & Deniz, 2020). It does not only include being literate. It also requires being able to listen, speak, write, examine research topics, conduct literature reviews, classify, hypothesize, analyze, synthesize, interpret, discuss these topics and results in an academic language, produce and present recommendations (Branscomb, 1981; Işık & Kana, 2023, Neeley, 2005). Academic literacy affects the cultural background and economic development of a society (Laugksch, 2000). Teachers, who have an important place in education systems in terms of both quantity and quality, are important change agents (Özkan Hıdıroğlu & Tanrıöğen, 2023). The expectations of the society from teachers are

becoming more and more differentiated day by day, and it is becoming more and more complicated for teachers to control this process. In this sense, it will be important for teachers and teacher candidates to benefit from academic studies in the teaching profession, in other words, to have high academic literacy, to increase their professional knowledge and skills, to produce solutions to the problems they experience, to convey their thoughts correctly and scientifically, and to approach the education and training process critically (Tunagür, 2021). Lifelong learning, which is another variable in the study, is the most important factor that learning is not limited to a certain period of life, but can be realized at any age and in various ways. When the definitions of lifelong learning in the literature are examined, the common expression emphasized is that it includes formal, informal and nonformal environments, in other words, it is independent of place and time and includes continuity (Aspin & Chapman, 2000; Candy, 2002; European Commission, 2006; Jarvis, 2007). Teachers have the most important role in schools, which are a part of lifelong learning. The teaching profession, which is intertwined with all parts of society, has a structure in which the teacher must constantly improve himself/herself both while receiving teacher training and while practicing his/her teaching profession. Pre-service teachers' learning and exploring lifelong learning will positively affect their teaching careers in individual, social, economic and cultural terms (Bohari et. all, 2020). In order to increase the academic literacy levels and lifelong learning tendencies of individuals to better levels, it is necessary to first determine their existing conditions well and to determine the relationships of these variables. The aim of this study is to determine the perceptions of pre-service teachers about their academic literacy and lifelong learning and to reveal the relationship between their perceptions of academic literacy and their lifelong learning tendencies.

Method

This study, which examines the relationship between pre-service teachers' perceptions of academic literacy and their lifelong learning tendencies, is a relational survey model from quantitative research. In the 2022-2023 academic year, 359 volunteer pre-service teachers studying in different departments in the faculty of education at a public university in the Aegean Region constituted the sample of the study. Mahalonobis uzaklık katsayıları incelenmiştir ve 2 uç değer veri grubundan çıkarılmış ve araştırma 357 öğretmen adayı üzerinden ilerletilmiştir. Veri toplama aracı olarak “*Kişisel Bilgi Formu*”, “*Akademik Okuryazarlık Ölçeği*” ve “*Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği*” kullanılmıştır. Araştırmada betimsel istatistikten, korelasyon ve regresyon analizinden yararlanılmıştır. Mahalonobis distance coefficients were analyzed and 2 extreme values were removed from the data group and the research was carried out over 357 prospective teachers. "*Personal Information Form*", "*Academic Literacy Scale*" and "*Lifelong Learning Dispositions Scale*" were used as data collection tools. Descriptive statistics, correlation and regression analysis were used in the study.

Results

Pre-service teachers perceive their academic literacy and lifelong learning tendencies as high. At the same time, they perceive their "academic dispositions" from the dimensions of academic literacy as very high, while they perceive their "research process" and "information use" as high. Pre-service teachers stated that they appreciated scientific research and paid attention to the reliability of information. While pre-service teachers stated that they liked to learn new things at the highest level (very high level), they stated that writing was among their regular activities at the lowest level (medium level). There is a high, positive and significant relationship between pre-service teachers' academic literacy perceptions and their lifelong learning tendencies. In other words, the increase in pre-service teachers' academic literacy increases their lifelong learning dispositions. When analyzed on the basis of dimensions, there are high level relationships between "research process" and "academic tendencies" and "lifelong learning tendencies" of pre-service teachers, while there is a low level relationship between

"information use" and "lifelong learning". Academic literacy of pre-service teachers explains 40% of the total variance in their lifelong learning. In addition, "academic disposition" and "research process" are significant predictors of lifelong learning dispositions in terms of relative importance level, respectively.